

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

”Eliterna gör Afrika fattigt”

Afrikas elit säljer av kontinentens rikedomar till gamla och nya kolonialmakter. Det är samma mönster som under slavhandelns dagar men idag har människor ersatts av olja och mineraler som exportvaror till Europa, USA och Asien.

MOELETSI MBEKI BESKRIVER I SIN BOK *Architects of Poverty* en scen från ett besök på ett slavfort i Senegal. Professorn som guidade runt pekade på en stor musköt på väggen och förklarade att sådana såldes till afrikanerna som en del i triangelhandeln. Mbeki undrade om det var så klokt av européerna att sälja vapen till afrikanerna: säkerligen skulle väl dessa vapen vändas mot dem?

Den tålmodige professorn från Dakar förklarade då att nej, det var afrikanerna som fångslade folk i inlandet. De behövde vapnen för att försvara sig mot de samhällen de angrep.

Detta mönster har sedan fortsatt, menar Mbeki. Skillnaden består mest i att det idag är olja och mineraler som säljs ut snarare än mänskliga kroppar. På detta brutala sätt fortsätter han att förklara hur Afrikas elit säljer av kontinentens rikedomar till gagn för sig själva, inte till gagn för folket. Mbeki påstår inte att omvärlden är utan skuld, men han koncentrerar sig på den delen av skulden som ligger hos de afrikanska eliterna som styr kontinenten och vad de gjort fel.

Kolonialmakterna skapade nya, egna nationer tvärs över etniska gränser och utformade ekonomier som skulle gynna Europa, inte Afrika.

DE NATIONALISTISKA RÖRELSE som befriade kolonierna har sedan inte lyckats med att bryta dessa mönster, eller ens försökt. Istället fortsatte de i samma spår. Han exemplifierar med Zimbabwe och de käppar i hjulen som Zanu PF-regimen inte kan lastas för, som fallande priser på de viktigaste exportvarorna och destruktiva krav från IMF. Men han friar inte Mugabe utan förklarar hur misstagen att bryta ner det kommersiella jordbruket och krossa oppositionen verkligen grävde den grav där landet och dess folk begravts.

Intressant nog är Moeletsis egen bror i Sydafrikas före detta president och i högsta grad del av denna elit, liksom Moeletsi r.

själv egentligen. Så, finns det någon väg ut ur mörkret? Enligt Moeletsi Mbeki krävs en ny form av demokrati, och en rörelse åt det hållet är på väg. Fackförbund, civilsamhälle och akademiker börjar kräva en förändring och ökat ansvar från regeringarna. Mbeki ser ett visst hopp i zimbabwiska MDC och den zambiska motsvarigheten MMD.

Därmed kan Afrikas flathet gentemot, eller direkt stöd, till Mugabe förklaras med en skräck för att liknande rörelser ska växa fram i deras egna länder och avsätta de elitistiska befrielse-rörelser som inte är intresserade av att avkrävas ansvar från sitt eget folk.

Vidare måste småbönder få formellt ägandeskap till marken och direkt tillträde till marknaden, inte via statliga företag som korpar åt sig vinsterna. Nya fristående banker måste till för att tillvarata små producenters intressen. Här skulle internationella givare kunna spela en roll i att stöda och skydda dem.

MOELETSI MBEKIS TANKAR LIGGER I LINJE med den amerikanske presidenten Barack Obamas tal i Ghana om att afrikanska stater måste ta större ansvar för sin utveckling och inte skylla på västvärlden längre.

Detta har irriterat många tyckare som inte vill ifrågasätta västvärldens skuld. Obama har uppmanats att shoppa i Accra där fryst kyckling från EU är billigare än lokalt uppfödd fågel. Exempelen är många på hur kolonialmakterna behållit greppet om ekonomin även om de släppt den politiska makten.

Kanske kan nya afrikanska regeringar, fastare förankrade hos folket än den elit som ledde befrielse-rörelserna, styra nationerna bättre. Om en sådan utveckling leder till ett starkare, säkrare och rikare Afrika kanske detta nya Afrika kan sätta stopp för omvärldens rovdraft på kontinenten.

VIKTORIA OLAUSSON
East London